

Gyógyszerelési hibák vizsgálata egy bentlakásos idősek otthonában

Dr. Koissné Dr. Zana Szilvia

Koppányvölgye Idősek Otthona és Ápolási Központ
Orvosigazgató

IV. Betegbiztonsági Konferencia
Nemzeti Népegészségügyi Központ, 2022.09.15.

Projekt szakmai háttere, indokoltsága

Betegbiztonság lényeges eleme a gyógyszerbiztonság Szociális területen nincsenek hazai gyógyszerbiztonsági felmérések

- Brit gondozási otthonokban az ápoltak 91%-a szed több, mint 5,74%-a több, mint 9 és 65%-a több, mint 10 **gyógyszert** (Jokanovic, N. et al,2015. *Prevalence and factors associated with polypharmacy in long-term care facilities: a systematic review. J Am Med Dir Assoc.* 16(6), 535.e531-512.)
- Polipragmázia miatti gyógyszerkölcsönhatások okozta mellékhatások és gyógyszerelési hibák is nagyobb eséllyel fordulnak elő az idős korosztályban, mind az egészségügyi, mind a szociális ellátásban (Al-Jumaili et al (2017). *Comprehensive Literature Review of Factors Influencing Medication Safety in Nursing Homes: Using a Systems Model. J Am Med Dir Assoc*, 18(6)
- **Kórházi osztályok gyógyszerosztással összefüggő gyógyszerelési hibáinak közvetlen megfigyelése.** (Lám J, Rózsa E, Kis Szölgyémi Sz. és mtsai. *Orvosi Hetilap.* 2011;152(35)
- **A jelentő-és tanulórendszerek szerepe a betegbiztonság javításában.** (Lám J, Sümegi V és mtsai *Orvosi Hetilap.*2016;157(26)

A projekt célkitűzése

Projektcél:

Gyógyszerelési hibák gyakoriságának, formáinak, súlyosságának vizsgálata direkt megfigyeléses módszer alkalmazásával.

Okok feltárása és az okokra reflektáló megoldásokkal a hibák csökkentése
(súlyos hiba: 0%-ra, ennél enyhébb hiba: 80%-kal csökkenjen)

Szervezeti szintű cél:

betegpanaszok számának csökkentése

intézmény negatív megítélésének elkerülése

Módszer, eredménytermékek, szereplők

Direkt megfigyeléses módszer

3 alkalommal 15-15 gondozott gyógyszeradagolásának vizsgálata

3 alkalommal 90 gondozott gyógyszerosztásának vizsgálata

Tervezett eredménytermékek

- Gyógyszerelési hibák helyzetképe
- Értékelt gyógyszerelési hibák
- Gyógyszerelési szabályzat
- Hiba nélküli gyógyszerelés
- Oktatóanyag
- Beszerzett eszközök

Szereplők

- Projektgazda
- Vezető ápoló
- Gyógyszeradagoló ápolók
- Gyógyszerosztó ápolók

Projekt időtartama, kockázatai

Projekt időtartama 2021. ápr.-nov.

Feladat / Időszak	JAN	FEBR	MÁRC	ÁPR	MÁJ	JÚNI	JÚLI	AUG	SZEPT	OKT	NOV	DEC
projekteél meghatározása												
projekttagok kijelölése												
keretek meghatározása- idő- költség-eredménytermék												
stakeholder elemzés												
kockázatelemzés												
vizsgálatok elvégzése												
kiértékelés												
gyógyszerezési szabályzat átdolgozása												
eredmények ismertetése a dolgozókkal, tanulságok												
utánkövetés												

Kockázatkezelés

Dolgozók felvilágosítása a vizsgálat céljáról, módszeréről, fontosságáról, időtartamáról, hangsúlyozva a nem büntető szervezeti kultúra meglétét.

Hibatípusok

- Nem az elrendelt hatóanyag-mennyiség
- Nem az elrendelt hatóanyag-tartalom
- Nem felezhető gyógyszer felezése
- Elmaradt gyógyszeradag
- Elrendelésben nem szereplő gyógyszeradag (többlet)
- Nem az elrendelt adagolási rend

*(Kórházi osztályok gyógyszerosztással összefüggő gyógyszerelési hibáinak közvetlen megfigyelése.
Dr.Lám Judit, Dr.Rózsa Erzsébet, Kis Szölgyémi Mónika, Dr. Belicza Éva Orvosi Hetilap 2011.)*

Súlyossági kategóriák

- **Potenciálisan halálos:** gyógyszerelési hiba halálhoz vezethet
- **Potenciálisan súlyos:** átmeneti, vagy végleges egészségkárosodás
- **Potenciálisan jelentős:** átmeneti életminőség-romlást okozhat
- **Potenciálisan jelentéktelen:** nem okoznak kellemetlenséget

(Kórházi osztályok gyógyszerosztással összefüggő gyógyszerelési hibáinak közvetlen megfigyelése. Dr.Lám Judit, Dr.Rózsa Erzsébet, Kis Szölgyémi Mónika, Dr. Belicza Éva Orvosi Hetilap 2011.)

Gyógyszerelési hibák helyzetképe

- Gyógyszeradagolás során

6 hibatípus

- Gyógyszeradag elmaradás saját gyógyszerből (2)
- Gyógyszeradag többlet saját gyógyszerből (3)
- Nem az elrendelt hatóanyag-tartalmú gyógyszeradag (1)
- Nem felezhető gyógyszerkészítmény eltörése (1)
- Pontatlan gyógyszerfelezés (1)
- Lejárt gyógyszerkészítmény kiadagolása (1)

- Gyógyszerosztás során

3 hibatípus

- Gyógyszer(összes) elmaradás/többlet saját gyógyszerből (0)
- Gyógyszer(összes) elmaradás/többlet más gyógyszerekből (0)
- Nem porítható gyógyszerkészítmény porítása (15)

(Kórházi osztályok gyógyszerosztással összefüggő gyógyszerelési hibáinak közvetlen megfigyelése. Dr.Lám Judit, Dr.Rózsa Erzsébet, Kis Szölgvényi Mónika, Dr. Belicza Éva Orvosi Hetilap 2011.)

Vizsgálati eredmények

Hiba súlyossága	Lehetséges következmény	Hiba típusa	Előfordulás (n)	Előfordulás (%)
Potenciálisan halálos	Gondozott halálához vezethet	Gyógyszeradag elmaradás/többlet más gyógyszerből	0	0,00%
Potenciálisan súlyos	Egészségromláshoz vezethet	Gyógyszeradag elmaradás/többlet saját gyógyszerből	0	0,00%
Potenciálisan jelentős	Átmeneti életminőségromlás	Gyógyszeradag elmaradás saját gyógyszerből	2	0,63%
		Gyógyszeradag többlet saját gyógyszerből	3	0,95%
		Elrendelésben nem szereplő saját gyógyszer	3	0,95%
		Nem az elrendelt hatóanyag-tartalom	1	0,31%
		Nem felelhető gyógyszer eltörése	1	0,31%
		Nem porítható gyógyszer porítása	15	4,76%
Potenciálisan jelentéktelen	Nem okoz kellemetlenséget	Pontatlan gyógyszerfelezés	1	0,31%
		Lajárt gyógyszer	1	0,31%

- P. **halálos** és p. **súlyos** hiba **nem fordult elő**
- P. **jelentős** hiba **6,65%**, (ennek 70%-a gyógyszerporítás, 30% gyógyszeradag kihagyása)
- P. **jelentéktelen** hiba **0,62%** pontatlan felezés, lejárt gyógyszer adása
- Összeshiba-arány 7,5% (v.s.14,1%)
- Új hibatípusok aránya 5,4%
- Vizsgálat nem tervezett interjúi új irányt adtak

Projekt eredménye

Hibázáshoz vezető okok lehetnek (interjúk alapján)

- Gyógyszeradagoló ápoló munkája monoton
- Munkájának ellenőrzése hiányzik, nincs visszajelzés
- Nincs betegbiztonsági felelős
- Hiányzik a raktárkészlet kialakítása, digitalizálása
- Leterheltség okozta figyelmetlenség
- Gyakori a megzavarás, nem nyugodt a munkakörnyezet
- Új belépő dolgozók betegbiztonsági ismeretei hiányoznak

Projekt sikerességének megítélése változott

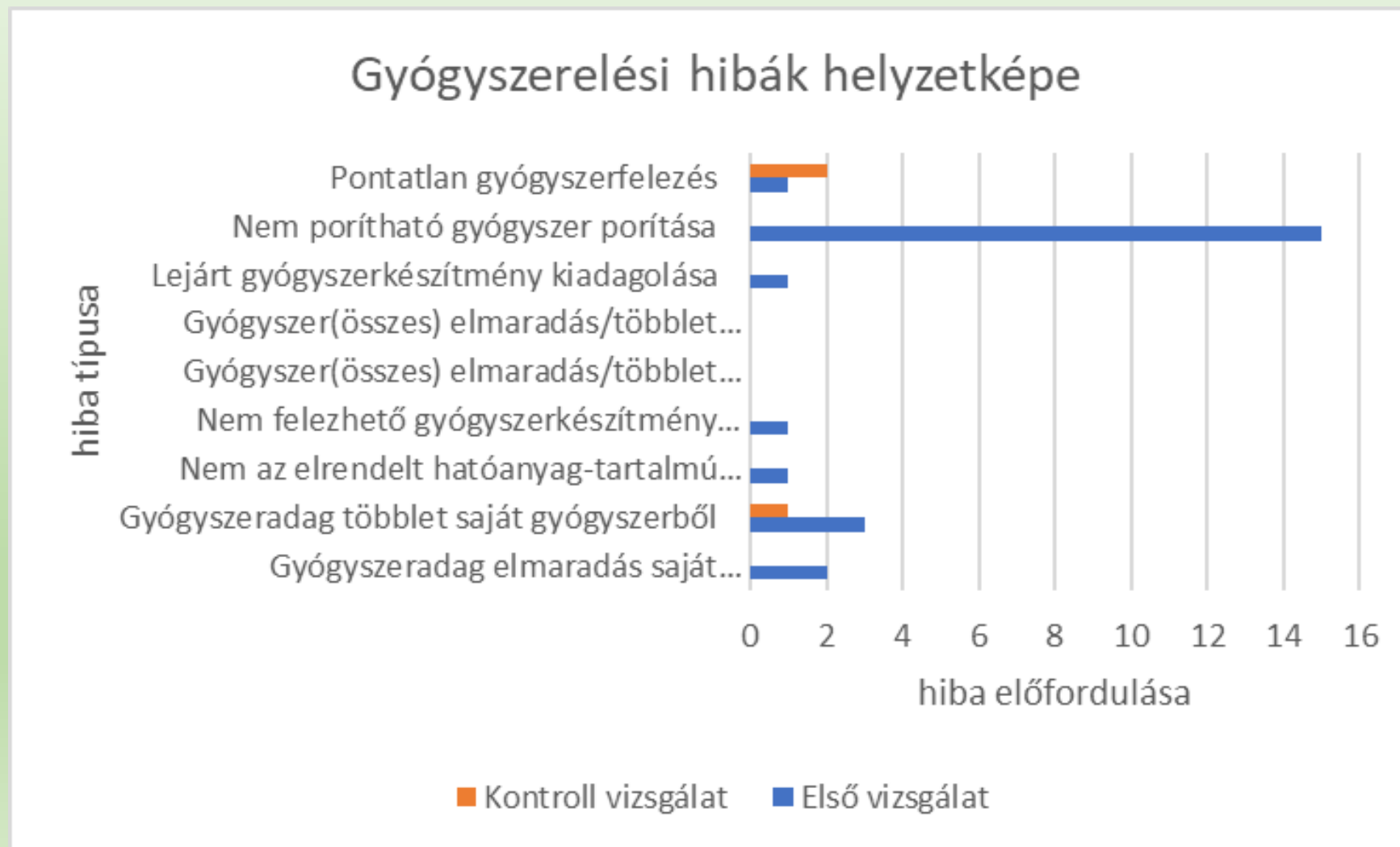
Vizsgálat ismétlése az ellenőrzési fázisba került

Végső eredménytermékek

- Gyógyszerelési hibák előfordulására vonatkozó helyzetkép
- Értékelt gyógyszerelési hibák
- Gyógyszerészi konzultáció lehetősége
- Belépő dolgozók munkavédelmi oktatásának kibővítése betegbiztonsággal
- Betegbiztonsági felelős
- Nyugodt munkakörnyezet
- Gyógyszerraktárkészlet

Utánkövetés

Gyógyszerelési hibák előtte-utána

Tanulságok

Nyílt kommunikáció fontossága

Rendszerszintű hibák vannak

- munkavállalók leterheltsége nagy, munkaerőhiány
- új dolgozók hibázása potenciálisan súlyos, halálos következményű lehet
- betegbiztonság fontossága nem jelenik meg a szervezeti kultúrában
- nyugodt munkakörnyezet hiánya
- betegbiztonsági felelős hiánya
- Gyógyszerészi konzultáció hiánya

Visszamérés jó eredményeket hozott

Projekt utóélete

Direkt megfigyeléses vizsgálat

- alacsony idő-erőforrás és költségigény
- célzottan vizsgálja a gyógyszerelést

Hibamód-és hatáselemzés vizsgálat

Folyamat kritikus pontjainak azonosítása csapatmunka keretei között
„Minden lánc annyira erős, mint a leggyengébb láncszeme”

(Belicza É, Lám J. Betegbiztonság a gyakorlatban. 81.old.)

- szervezeti működési hiányosságokat tár fel

„Amennyiben valóban elkötelezettek vagyunk a minőség fejlesztésében, szinte minden minőségfejlesztési mechanizmus működni fog. Ha nem, akkor a legegánsabbban felépített módszer is csődöt fog mondani.”

Avedis Donabedian

Köszönöm a figyelmet!

